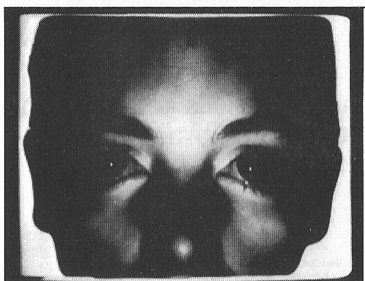

PROFIL²²₂₃

SÚČASNÉHO
VÝTVARNÉHO
UMENIA

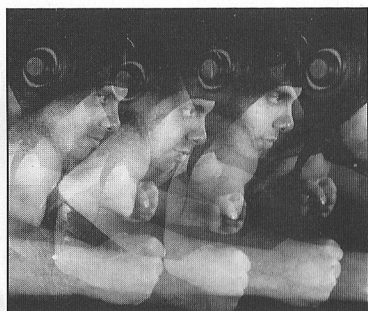

1 Lubica Krénová
VIDEO

4 Lucia Benická
LOOK...

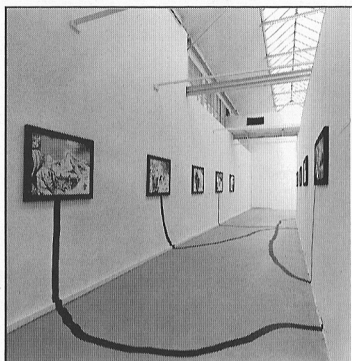

6 Lucia Benická
MRINAL KUNDU

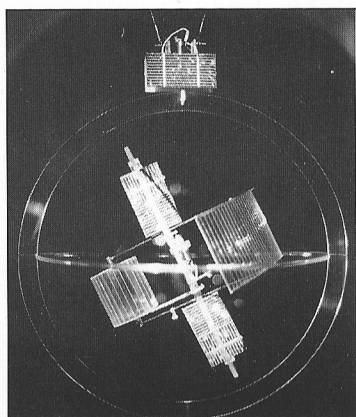
8 Eva Kapsová
Nina Jassingerová
DVADELNÁ NITRA '92

10 Ivan Jančár
LEE KARPISCAK

11 Ada Krnáčová-
Gutleber
SCHWEITZ+MEDIZIN

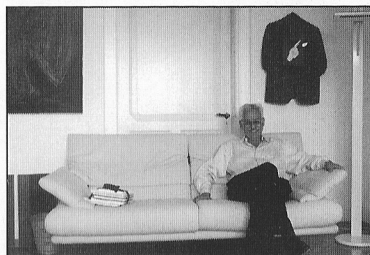
13 Radislav Matuščík
9+9
Ada Krnáčová
SHAPES AND
POSITION

14 Lubica Pavelková
BERLIN KONKRET

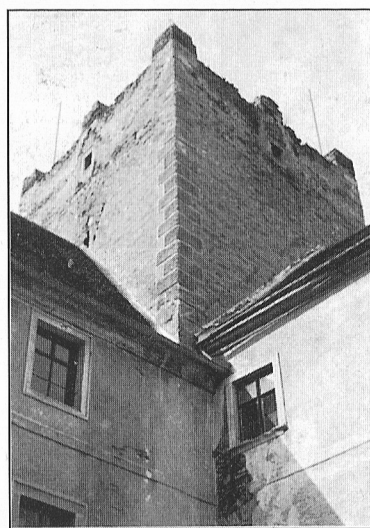
16 Jiří Hůla
DOPIS Z PRAHY
15. LISTOPADU 1992

17 SLOVNÍK
SÚČASNÉHO
SLOVENSKEHO
VÝTVARNÉHO
UMENIA

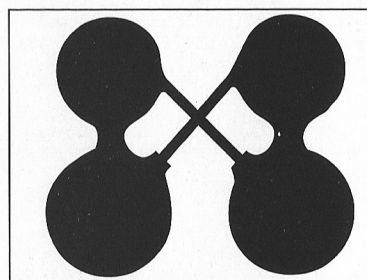

21 Ada Krnáčová-
Gutleber
ARTEST

Štefan Šlachta
GERMINATIONS VII.

22 Stano Bachleda jr.
5. EURÓPSKY
SEMINÁR
MLADÝCH
HISTORIKOV
UMENIA

24 Katarína Rusnáková
ROMAN ONDÁK
BORIS ONDREIČKA

27 Stano Bachleda jr.
SOCHA A HUDBA

Alica Vojčíková
SOCHY PRI PREŠOVE

28 Ada Krnáčová-
Gutleber
SYMPOZIUM NA
HRANICI

30 Eugénia Sikorová
SHEILA HICKS

32 Lubomíra Slušná
Jiří X. Doležal
Viera Luxová
MOŽNOSTI TEXTILU II.

33 Štefan Šlachta
SLOVENSKO
V MERZIGU

34 Radislav Matuščík
KLEIN ZACHES
GENANT ZINNOBER

36 VÝSTAVY NA
SLOVENSKU

PROFIL súčasného výtvarného umenia ● 22-23/1992 ● Dvojtyždenník ● Ročník II. ● Vydáva Asociácia teoretikov, kritikov a historikov výtvarného umenia pri Slovenskej výtvarnej únii ● **Šéfredaktor** Jana Geržová ● **Zástupca šéfredaktora** Michal Murin ● **Sekretár redakcie** Dana Oravcová ● **Redakcia:** Ada Krnáčová-Gutleber, Peter Horváth (výtvarný redaktor) ● Redakčný kruh: Rudolf Fila, Daniel Fischer, Radislav Matuščík, Petr Nedoma, Jiří Olič, Karol Pichler, Ivan Rapoš, Katarína Rusnáková, Eugénia Sikorová, Ladislav Snopko, Štefan Šlachta, Tomáš Strauss, Ján Vančo, Milan Veselý ● **Adresa redakcie:** PROFIL, Partizánska 21, 813 51 Bratislava ● **Tel.:** 31 36 24 ● **Fax:** 427/333 154 ● **Technická realizácia:** TYPOCON s. r. o., Bratislava ● **Tlačí** UNILINE s.r.o., Bratislava ● **Rozširuje** Asociácia teoretikov, kritikov a historikov výtvarného umenia a PNS, objednávky na predplatné prijíma každá pošta, doručovateľ, predajňa PNS a stredisko PNS. Objednávky do zahraničia vybavuje Riaditeľstvo PNS, Pribinova 25, 813 81 Bratislava ● Vychádza 24 čísel ročne ● Cena jedného výtlačku Kčs 8,- predplatiteľia Kčs 6,- ● Cena dvojčísła Kčs 16,- ● Predplatné na rok Kčs 144,- ● Registračné číslo: Ministerstvo kultúry SR 25/90 ● Nevžiadané rukopisy a fotografie redakcia nevracia

Ked' som videla video-inštaláciu Portrét/Hlava/Video s dátumom vzniku 1980-84 od nemeckých autorov Karla Hartmuta Lercha a Clausa Holtza na tematickej výstave Fondation Cartier "l'Visage Découvert" vo francúzskom Bièvres (20 minút od Paríža), spomenula som si na vlastný scenár pre televíziu, v ktorom som si ako formu sugestívnejšej, intímnejšej a vizuálne znepokojujúcejšej výpovede hlavných aktérov zvolila: snímanie "vis-à-vis" vo veľkom detaile a akoby v jednom zábere prelínanie tváre do tváre, hlavy do hlavy, jedného človeka do druhého. Nápad v scenári sa nerealizoval (možno aj pre jeho prílišnú nezrozumiteľnosť?), a tak som ho odložila do zásuvky ad acta. Vtedy som si myslela, že sa mi nepodarilo prelomiť zakorenenu televíznu konvenčnosť, dnes s hrôzou zisťujem, že som s tým prišla vlastne dvadsať rokov za opicami. Lerchovi a Holtzovi sa prostredníctvom piatich ľudí (rozdielneho typu, pohlavia a veku) podarilo stvoriť "metačloveka". Ludské tváre sa prelínali jedna do druhej na piatich obrazovkách súčasne, ale s rozličnými rýchlosťami vo vopred zvolenom rozpätí minima a maxima. Obraz kulminoval v dvoch fázach: keď pri určitej rýchlosti záberov kontúry novovznikajúcej jedinej tváre boli absolútne neutrálné a keď sa zretelným zánikom konkrétneho pohlavia či veku vyostřili do úplne novej - tváre z tvárí.

Podobnou myšlienkou, avšak použitím iba primárnych výsad videa, sa o výše desaťročie skôr zaoberal vo svojej inštalácii Interface (1972) Peter Campus. Video je televízia s pamäťou. Tento jednoduchý fakt a súčasne závažné množstvo variabilných možností pracovať so zapamätaným obrazom (výsekom zo skutočného sveta) tu Campus využil v koncentrovanej a veľmi poetickej podobe. V prázdnej miestnosti bol zachytený dvojobraz jediného zlomku sekundy, ktorá delila odraz skutočnosti v nainštalovanej tabuli skla od časovo posunutého video-záznamu. V danom okamihu sa miestnosť naplnila fascinujúcim zdvojením reality a ilúzie.

"Video nie je vývoj sám osebe, ale prekračuje všetky podstatné umelecké trendy od 60. rokov až po dnes, od Fluxusu, cez konceptuálne umenie, zahŕňajúc performance a minimal art. Zrodilo sa vlastne už v 50. rokoch v srdci televízie." Identifikovateľnú tvár nového média dostáva začiatkom 70. rokov (Acconci, Campus, Graham, Nauman). V 80. rokoch čoraz výraznejšie absorbuje vplyvy a kontakty s ostatnými druhmi umenia: filmom (Godard, Kuntzel, Viola); literatúrou (Hill, Godard, Kuntzel); objektmi a inštaláciami (Hill, Nauman, Paik); performancom a architektúrou (Acconci, Graham); hudbou (Odenbach, Paik, Viola).

Mnohé z učebnicových ukážok video-artu vlastní aj parížsky Centre Georges Pompidou, ktoré verejnosti sprístupnilo zo svojich depozitov pri príležitosti výstavy "Manifest 1960-1990" v čase od 18. júna do 28.

septembra 1992. Vstupnou bránou Manifestu bola vtipná parafráza na parížsky Étoile podľa Nam June Paika - vystavaný z desiatok televízorov, pričom každý z nich hral svoj "paikovský" computerový príbeh. Kde-tu sa mihol aj skutočný Víťazný oblúk. Paik mal pravdu, keď ďalšiu zo svojich starších video-inštalácií, ktorú začal realizovať už v roku 1965 a ukončil

v tomto roku, nazval Mesiac je najstaršou T.V. Na sedemdesiatich obrazovkách zachytáva rôzne fázy jedinečného pohybu Mesiaca. Je to "movie" vo všetkých významoch tohto slova. Trefou Paikovou inštaláciou bola Video-ryba (1979-1985). Sedem televíznych obrazoviek uložených v siedmich akváriách. Komótny svet rýb v kontraste s hektickým svetom computerového videa (v dynamickej montáži sa zjavuje aj intermedialna Lorrie Anderson, zaoberajúca sa predovšetkým hudbou a akčným divadlom).

Video-art 70. rokov zastupuje najmä Dan Graham inštaláciou Prítomnosť pokračuje v budúcnosti, 1974. Formálne, podobne ako u Campusa, miestnosť dookola vystlaná zrkadlami odráža návštevníkov v okamihu prítomnosti. Skrytá kamera sníma tento okamih v reálnom čase, ale v nainštalovanom monitore sa vidíme o časovú slučku neskôr. Oba javy vo vzájomnej konfrontácii spoluvytvárajú chaos reality v jeho príčinnonásledkovom procese.

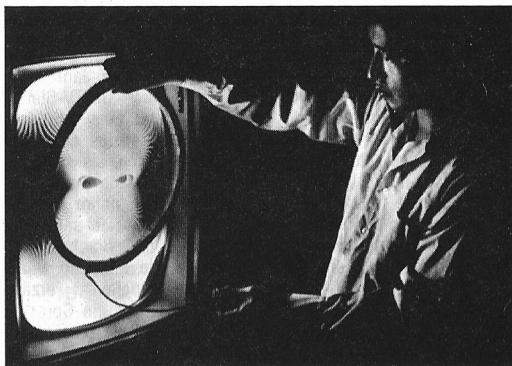
Osemdesiate roky, okrem Paika, sú desaťročím video-tvorby najmä Thierry Kuntzela, Bruce Naumana, Marcela Odenbacha a Billa Violu. Ich inštalácie, oproti formálne veľkorysejším Paikovým, sú technicky jednoduchšie, ale psychologicky náročnejšie, emocionálnejšie. Aj Naumana inšpiruje konfrontácia pokoja a hektiky. V inštalácii Dobrý chlapec, zlý chlapec

VIDENIE CEZ VIDEO CEZ VIDENIE VIDENIE CEZ VIDEO CEZ VIDENIE VIDENIE CEZ VIDEO CEZ VIDENIE VIDENIE CEZ VIDEO CEZ VIDENIE VIDENIE CEZ VIDEO CEZ VIDENIE

(1985-86) mu k tomu postacia muž a žena v hracích priestoroch dvoch obrazoviek, každý z nich snímaný iba v jednom dlhotrvajúcom zábere. Oboja opakujú tie isté jednoduché vety: I like, I play, I pay, I live, I hate... a potom you like, you play, you pay, you live, you hate. Zo stavu absolútne pokojného prejavu sa zmenou psychologického pozadia dostávajú do stavu absolútnej hystérie. Princíp konfrontácie je v časovom posune ich monológov: keď sa nám On prihovára láskyplne, Ona na nás vysiela pocity zloby a nenávisti. Sila výpovede spočíva v polarizácii pocitov a v konkrétnej artikulácii ich širokého diapazónu. Ale aj v hereckej interpunkcii oboch protagonistov. Marcel Odenbach už v názve Dva svety - dva životy (1986) rozširuje tému stretu dvoch svetov z individua na celú spoločnosť, do dialektiku jej vývoja. Dva monitory stojace oproti sebe porovnávajú čas prítomný s časom minulým v jeho autentickom časopriestore, ale aj v rozdielnej rýchlosti, atmosfére (farebná a čierno-biela realita), vo vzájomných protismeroch. Vysielaný obraz je trikovou réžiou rozdelený na tri zvislé pásy. Ak v krajných pásoch prebieha dnešný svet vo farbách, v strede opačným smerom čierno-bielý svet minulosti. Ak v krajných pásoch v zrýchlených záberoch leť dnešok, v strede naopak spomalenie plynie minulosť. Napriek tomu, že Bill Viola na prahu 80. rokov povedal, že: "Aby sme mohli využívať jazyk skúseností, zvukov a predstáv zo skutočného sveta, musíme ich zaznamenať na video a usporiadať podľa štruktúry našich osobných svetov - vnímania, poznania, obrazovnosti snov a pamäti.", jeho Pasáž z roku 1987 je pre mňa zároveň predznamenanim "malby" 90. rokov. K premietaciemu plátnu vedie ulička. Z tejto vzdialenosti sa nám obraz na jej konci javí ako abstraktná malba, zblízka postupne rozoznávame rozfázované detaily konkrétnych ľudských tvárí. Mala som dokonca pocit, akoby bol v jednom momente zaznamenaný proces abstraktného myslenia, predchádzajúci konkrétnej tvorbe, spolu s konečným výsledkom niektorých maliieb Gerharda Richtera. Prenesený na plátno iným vizuálnym jazykom, jazykom oveľa presnejším na pomenovanie 9. desaťročia tohto storočia.

Video-videnie cez video-inštalácie sa začína vo videní "VIDEA" ako optického princípu. Preto každý z tvorcov video-inštalácií paralelne rozvíja svoje video-videnie v nakrúcaní autorských video-projektov. Citlivý, harmonizujúci pohľad na svet a ľudí je signifikantný aj vo Violových video-pribehoch. Zamýšľa sa nad vzdialenosťou medzi pocitmi bolesti a radosti v živote človeka, nad ich hraničnou intenzitou. Téma prvého dotyku so životom, aj s jeho radosťami a bolesťami, sa venuje v krátkom video-projekte Tichý život, ktorý nasnímal v roku 1979. Je to séria portrétov niekoľkých novorodeniatok, ktoré vypovedajú o svojich prvých pocitov v novom prostredí: plačom, spánkom, nekoordinovanými pohybmi, zalepenými i doširoka roztvorenými, hoci ešte nevidiacimi očami, ale očami plnými očakávania a nádeje. A práve v "tichom" živote novorodeniatok je koncentrovaná životaschopnosť aj 13-minútového príbehu o niekoľkých deňoch, ktoré prišli jedného dňa, v priebehu piatich minút, v jednej nemocnici v New Yorku, na svet. Hraničnými pocitmi života a smrti, večnosti a pominuteľnosti sa zaoberá v jednom z najnovších projektov Pominuteľnosť (1991), kde zmysel existencie človeka, jeho cesty od narodenia po smrť, hľadá v extrémnych bodoch ľudského bytia - na pozadí narodenia svojho syna a úmrtia svojej matky.

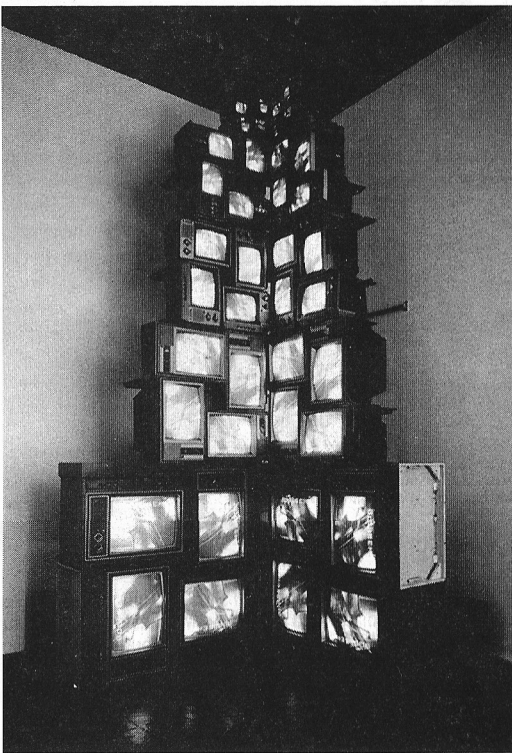
Bruce Nauman cití svet bolestivejšie, jeho reakcia naň je surovejšia, nevyrovnaná. Hľadá sa v ňom prostredníctvom uvedomovania si sebaidentity nielen psychickej, ale aj fyzickej až fyziologickej. Príkladom toho sú hneď dva video-príbehy z konca 60. rokov. Búchanie v rohu I. a II. diel (2 x 10 minút, v ktorých sám Nauman stojí v rohu miestnosti a obúchava si vlastné telo silou fyzickej váhy o stenu; oboje sú snímané v jednom zázere - v prvom je aktér vo vodorovnej polohe, v druhom zvislo dolu hlavou; spoločným menovateľom je okrem nepriemerného sebauvedomenia si Naumana aj neprijemná hra na nervy vnímateľa). Druhý projekt Nepoškrvené telo je iba relatívne pokojnejší. Štyridsaťminútový "performance" skôr v divadelnom zmysle slova v štyroch dejstvách - nasnímaný v štyroch statických amerických záberoch. Nauman sa umýva a masíruje. Nauman sa do pol tela natiera bielou farbou. Nauman sa pretre čiernou farbou. Nauman sa "vracia" do pôvodnej podoby, umyje sa, nakrémuje telovým ►

■ Nam June Paik so svojim "Originálnym demagnetizérom", 1965

◀ krémom a napokon "spoznáva" sám seba v zrkadle. Neurotickosť, ale zároveň emocionálna účinnosť tkvie v kontrapunktne monotónnej a pokojnej činnosti.

Pri vnímaní video-inštalácií Nam June Paika si z hromady televízorov obsah vysielaného obrazu neraz nestačíme ani uvedomiť a vlastne sa nám javí ako druhoradá. Ich plnohodnotnejšiu dešifráciu nám poskytujú jeho video-projekty (A Tribute to John Cage, 1973; Merce by Merce by Paik, 1975; In Memoriam Maciunas, 1978; All Stars Video, 1984; Bye Bye Kipling, 1986; Allan "N" Allen's Complaint, 1982; Living with The Living Theatre, 1989). Podobne ako

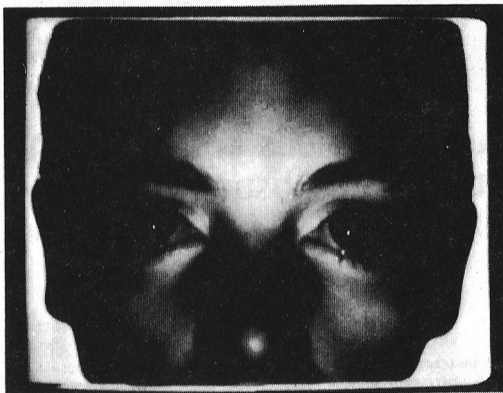

■ Nam June Paik: V-Yamida, 1982

v inštaláciách, i tu je vždyprítomná vtipná nadsázka, schopnosť byť nad vecou, ale aj principiálne "chaotické" videnie témy. Video Allan "N" Allen's Complaint nám umožňuje zoznámiť sa s happeningami Allana Kaprowa (Kameň "Stone" happening, Slová "Words" happening, Lad "Ice" happening, "Jesus Christ" happening), odohrávajúcimi sa v skutočnom biblickom prostredí Mŕtveho mora. Chaotickosť Paikovej výpovede je zámerom a zároveň sebaapriznaním k inšpirácii Zenovou filozofiou. Duch Zenu je identifikovateľný v príbehovej skratkovitosti a v lakonickom striedaní javov hlbokého významu podávaných žartovnou formou a naopak banalít so smrteľnou vážnosťou. A tak celé video je nesúrodou myšlienkovou zmesou, bez začiatku i konca, bez proporčnej výstavby neepického deja. Biblické happeningy sú glosované karikovanými prejavmi Pierra Restanyho a tie sú zas prerušované "Video confrontation with dead father" - spomienkami amerického básnika Allana Ginsberga na svojho otca. Zo všetkého najviac ma však zaujímalo video Living with The Living Theatre (Život s Living Theatre), ktorý vznikol v spolupráci s Betsy Connors a Paulom Garri- nom. Už po prvých sekvenciách som pochopila, že ide skôr o Paikovu opäť tak trochu chaotickú interpretáciu Living Theatre Juliana Becka a Judithy Malina,

než o podstatu filozofie ich divadla. A tak odhliadnuc od Paikovej brilantnej strihovej ekvilibristiky, upútali ma obrazovo jednoduché a slovné úprimné výpovede štyroch detí existencialistických divadelníkov, ktoré sa s úsmevom na tvári distancujú od profesie rodičov a s rumencom na tvári priznávajú rozpaky svojich priateľov, ktorí nechápu spôsob živnosti a sebarealizácie ich rodičov - nesúcej atribúty nielen avantgardy, ale aj fascinácie a šoku. Osobne dávam prednosť Paikovým video-inštaláciám, ktorých obsah vysielaného obrazu je zrejme správne v druhom pláne.

Doba vyprodukovala video - nový spoločný objektív pre milióny rôznych pohľadov, videní, umeleckých názorov, ale aj technických možností. A práve cez to

■ Peter Campus: Hlava smutnej mladej ženy, 1978

množstvo video-inštalácií a video-projektov, ktoré sa vo mne hromadili, zhusťovali, zintenzívňovali a zrýchľovali, podobne ako tvár z tváří Lercha a Holtza, som získala videnie video-artu nie ako konkrétneho umenia, ale ako fenoménu, ktorý je z nášho brehu Dunaja zatiaľ v nedohľadne.

Lubica KRÉNOVÁ

The text on video-art starts with its identification in the 70-ies (Accorci, Graham, Campus, Nauman) and its influence and penetration within other artistic genres as film (Godard, Kuntzel, Viola), literature (Hill, Godard), object and installation (Hill, Paik, Nauman), performance and architecture (Accona, Graham) and music (Odenbach, Paik, Viola). The author analyses in

■ Marcel Oldenbach: Ak sa stena posunie ku stolu, 1990

■ Peter Campus: Tri presuny, 1973-74

detail videoart presented at the exhibition Manifest 1960-1990 reminding of paraphrase of Nam June Paik on the Étoile. The 70-ies were represented by Dan Graham, 80-ies by Bruce Nauman (Good boy-Bad boy, 1985-86), Bill Viola and his project Silent life - a series of portraits of newborns talks about their impressions in new circumstances. Bruce Nauman feels the world as much more hurting, is aware of his psychological, physical and physiological identity. The example is the project Beating in the corner I. and II. where Nauman beats his body against the wall with all his physical might. The essential part of the review represent the projects of Nam June Paik the most valuable of which seem to be according to the author of the review the video Living with The Living Theater.

■ Peter Campus: Hlava muža, 1978

VIDENIE CEZ
VIDEO

CEZ VIDENIE

VIDENIE CEZ

VIDEO

CEZ VIDENIE

VIDENIE CEZ

VIDEO

CEZ VIDENIE

VIDENIE CEZ

VIDEO

CEZ VIDENIE

VIDENIE CEZ

VIDEO

CEZ VIDENIE

VIDENIE CEZ

VIDEO

CEZ VIDENIE

VIDENIE CEZ

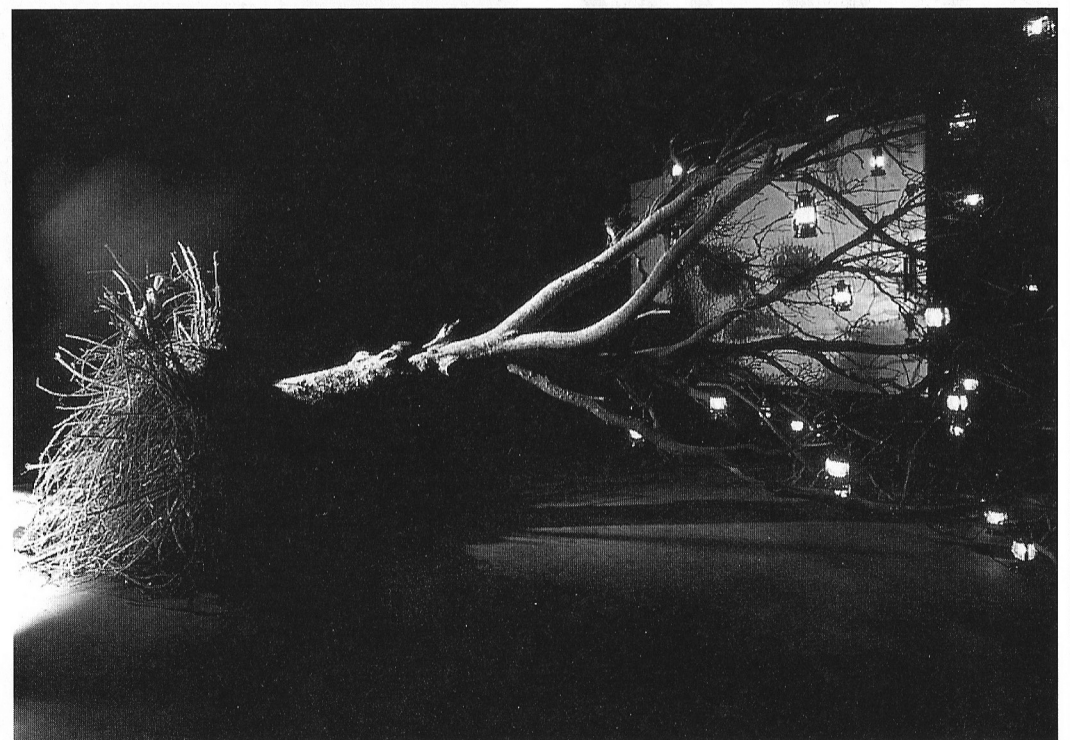
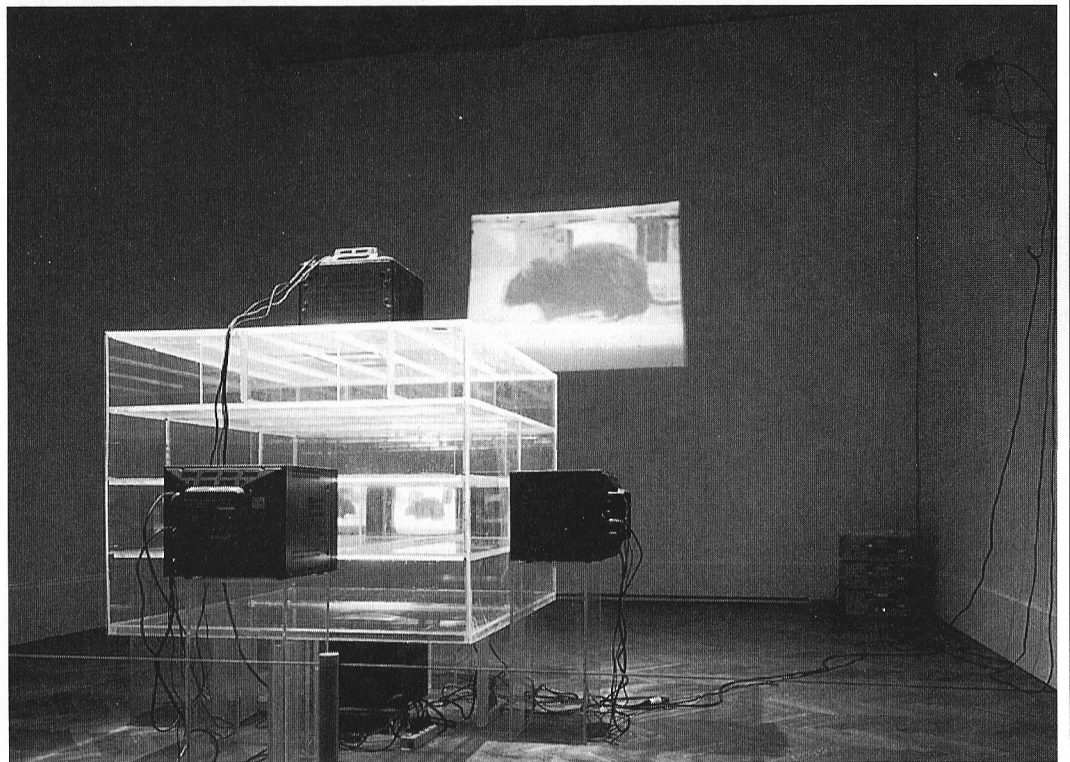
VIDEO

CEZ VIDENIE

VIDENIE CEZ

VIDEO

CEZ VIDENIE

- Peter Campus: Closed-circuit-installation, Kunstverein, Kolín, repro archív red.
- Bruce Nauman: Potkany a netopiere, videoinštalácia, 1988, repro z katalógu Metropolis, Berlín, 1991
- Bill Viola: Theatre of Memory, videoinštalácia, 1985, repro katalóg Metropolis, Berlín, 1991